

VASÁRNAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 BUDAPEST, V., BÁTORY-UTCA 24. SZÁM.
 („Fah” Magyar Gazda és Földműves Szövetéség.)
 Telefon: 11—53—62.
 Postafiókárközponti csekk száma: 25.153.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

Előzetési díjak a m. kir. földművelésügyi miniszter által időnként kiadott „Rádiós gazdasági előadások” című füzetekkel együtt: egész évre 3, félévre 2, negyedévre 1 P.
 Külföldre: egész évre 8, félévre 4, negyedévre 2 P.

Budapest, 1941. XXII. évfolyam, 5. szám. Február hó 2.

A romániai tanulság

Borzalmas tanulság dobban felénk a romániai eseményekből; hetek óta folyik a vér, tombol a testvérharc, amelynek során az ország sok kiváló és még több névtelen kismember-fia esett áldozatul. A román államvezető pedig, amikor a gyászos és véres korszak egy fejezeté lezárult, — legalább is egyelőre, — szivemarkoló vádbeszédben felhuzgálja magát azoknak a hűtlenséget és elvadultságot, akiket ő segített hatalomra, ő nevezett ki magas állásokba és akik ellene szegezték a kezükbe adott fegyvert és súlyos testvérharcot idéztek fel. A súlyos vádakat a román államvezető ugyan a romániai zsoldingések, a vaskardisták ellen intézi, de mert, saját szavai szerint is, ő segítette ezt a szedett-vedett társaságot uralomra, a vád visszahull a saját fejére. Mert, mintahogyan nem mentesség a törvény nemtudása, ugyanúgy nem védekezhet politikus az azzal, hogy az eseményeket nem látta előre és nem számított arra, hogy a csecseleket nem fog abba belenyugodni, hogy őt csak a gesztenye kikaparására akarta felhasználni a forradalmár népevér-jelölt. Mert amióta világ a világ, mindenkör véres vihar kerekedett a tetszetős jelszavak szellőzések vetéséből és ez a vihar elsőkül a kezdeményezőket seprerte el, a félrevezetett népnek, vagy országnak pedig, amelyért állítólag a fantasztá, vagy gonoszindulatu alapostolok a forradalmat elindították, csak gyász és könny, éhség és nyomor, szegénység és kétség bánat jutott osztályrészesül. Mindenkinek tudnia kell, aki tümegek élére áll, abban a reményben, hogy a lavinamódra elindított tömeg őt az élre sodorja, hogy a lava nem csak a hatalomra törő előtt álló akadályokat sodorja el, de őt is, végül pedig önmagát is elpusztítja... És amikor olvassuk Antonescu-nak szinte könnyes nyilatkozatát, feldebőben lelünkben a kérdés: okulnak-e a romániai eseményeken azok az állítólagosan magyar emberek, akik ugyancsak a forradalom lavináját iparkodnak kiszámíthatatlan ut-

jára elindítani; akiknek jel-szavai a megteveszhető emberek egész sorát illették arra, hogy kizigránátok és fegyverek beszerzésével, rejtegetéssel készüljenek a „hatalomátvitelre”?... Vajjon fel-fárad-e a lelkiismeret ezekben az emberekben és visszatartja-e őket attól, hogy a hatalomról ábrándozva, tovább kockáztassák az ország és a nép sorsát?... Tudjuk, hogy a magyarság hallani sem akar az alapostolokról és a maga egységes erejét

szegzezi szembe minden olyan törekvéssel, amely a testvérharc rémét idéz-gzeli. És ha a magyarországi zsoldingsek vezetője nemrég Kassán azt állapította meg, hogy a magyar nép a multban kevés jó példát láthatott, most megnyugtathatjuk, hogy a magyarság nemcsak meg látta a romániai zsoldingsek példáját, de le is vonja annak a tanulságait...

ért, súlyos betegon szállították be a Veréblye-klinikára. A nagybeteg ágya mellett állandóan ottárgózkodott a külügyminiszter felesége és huga. Párheti gondos ápolás után Csáky István gróf állapota öröndelen javulni látszott; már látogatókat is fogadhatott. A beteg államfőirt felke-reste vitéz nagybánai Horthy Miklós kormányzó is, Teleki Pál gróf minisz-terelnök is. Csáky István gróf kereszte fel hívására Kiváló munkatársát. Az elhunyt hét végén már fel-lekelt betegágyából és egyre élénkebben ér-dekődött hivatali dolgai iránt.

CSÁKY ISTVÁN GRÓF

A magyar életnek, a megújhó-dás, megmagyobódás utján elindult és az új Európában méltó helyét remélő Magyarországának ismét egy elsővonalbeli harcosna, nagy államférfia dönt ki a sorból: meghalt Csáky István gróf kül-ügyminiszter. A nagy sikereket elért fiatal diplomata halála Euró-paszerte nagy és őszinte részvétet keltett; hiszen élete összeforrott az igazsága érvényesítéséért harcoló nemzet történelmének egy korszakával és ennek a történe-lemnek eseményeiben Csáky Ist-ván grófnak nagy szerepe volt.

részvett a müncheni értekezleten, később diplomáciai küldetésben Var-sóban, majd Kómbában járt. Ott szült Kánya Kálmánról az első bécsi döntésed, Kánya Kálmán lemondása után pedig a külügyminiszteri székbe ke-rült és most már ő vált a magyar külpolitika legfőbb irányítójává. A második bécsi döntést már mint ma-gyar külügyminiszter írta alá. A há-gyromhatalmi egyezményhez történt csatlakozás és a jugoszláv-magyar örökbarátsági szerződés aláírása — ami közvetlenül megbetegedése előtt történt — az ő műve volt.

Január 24-én kirtelen és váratlan rosszbabóds következt be, 26-án el-vesztelte eszméletét és 27-én hajle-tében a szív is felmondta a szolgálatot és Csáky István gróf 2 óra 20 perckor meghalt.

A részvét

Csáky István gróf állapota ivánt betegesge idején egy magyar kör-élet előkelesége, mint pedig azok az európai államférfiak, akik a szemé-lyes érintkezés révén is nagy szere-pettel és megbecsüléssel viseltetik iránta, élénken érdeklődtek. Amikor a beteg állapota válságosra fordult, a pécsi Angélla Róza papnőnként a felújított apostoli dárdát kültte. Személyesen jelent meg a német olasz jugoszláv nagykövet a beteg ágyánál.

A tragikus halaleset bekövetkeze után percekkel ott volt a halottas-ágyánál mérhen megrendülő Teleki Pál gróf miniszterelnök és a kormány és a nagy részvételt tolmácsoló a családának.

Csáky István gróf özvegyéhez a Kormányzó Ur, a magyar közelet előkeleségei, a Duce, Ribbentrop és a baráti nemzetek államférfiai intéz-tek részvétáviratokat.

Pályafutása

Csáky István gróf 1894-ben született Erdélynek román kézen maradt területén, Segesváron. Budapesten kezdte el a konzuli akadémiát és az egyetemzen kívül különösen becsült a magyarzen doktori oklevelet szerzett. A magyarzen doktori oklevelet szerzett. A magyarzen doktori oklevelet szerzett. A magyarzen doktori oklevelet szerzett.

Betegsége
 Csáky István grófort december 19-én, amikor Jugoszláviából haza-

A képviselőház gyászlése

A képviselőház január 28-án gyász-ülést tartott. Az ülés megnyitása után Tusnádi Nagy András elnök még megilletődéssel emlékezett meg a kül-ügyminiszter haláláról, megállapította, hogy

A képviselőház könnyes szemmel hall-gatták végig az elnök magasszavára-lánu megemlékezését, majd a Ház egy határozott, hogy legközelebi ülését február 4-én tartja, amelyen megkezdik Csáky István gróf leg-utóbbi alkotásának, a jugoszláv-ma-gyar barátsági szerződés bekeletye-zésének tárgyalását.

„nemcsak a Ház vesztette el egyik legkiválóbb és legsze-retreműlt tagját, hanem az egész magyarság siratja legjobb fiait egyik legjobbakat”.

Az elhunyt külügyminiszter holt-testét január 28-án délután szállították át a Veréblye-klinikáról a képviselőház kupolacsarnokába, ahol felfalvatozták. A nemzet halottjának virágokból elborított ravatlaát je- január 29-én délután zárandokolt el a közönség.

Az elnök gyászbeszédében méltatta Csáky István grófnak a magyar igaz-ságról kifejtett nagy és eredményes munkásságát, rámutatva arra, hogy egész életét egy nagy és szent célt szolgálásába állította.

Január 30-án délelőtt innen, a ma-

gyar fővárosi közgyűléséről, indul a utolsó földi útjára Csáky István gróf... A gyászszertartást Serédi Jusztinián hercegprímás végezte; a nemzet nevében Telesi Pál gróf miniszterelnök vett búcsút a kiváló államférfiutól.

Ponthon 10 órakor érkezett meg a parlament épületébe víláz nagybányai Horváth Miklós kormányzó, majd megkezdődött a parlament. Kupa-csarnokában a gyászszertartás.

beszenfelés után Telesi Pál gróf miniszterelnök mondott lélekemelő búcsubeszédet a ravatal előtt. Az Operaház énekarának gyászdala és zenekarának gyászzenéje közben helyezték el a koporsót a gyászhintóra, majd a főváros népének sorfala közt vonat a végeláthatatlan menet a Kerepesi-úti temető felé, ahol a főváros dísziránylat emelték el a nemzet nagy halottját.

Kitért a miniszterelnök a román kérdésre is. Bóvidén végzett vele: — Csak annyik akarok mondani, nagy megnyugvással szolgál, hogy jelenleg sok német csapat van Romániában.

Beszédét ezekkel a szavakkal fejezte be Telesi Pál gróf:

— Fontos, hogy a társadalom ébredjen rá a maga feladataira. Egy kell, előttünk álljon: a világ számára megmenteni és fenntartani a nemzetet.

Laky Dező közlekedési miniszter szólt fel ezután.

Sokat foglalkozott — mondotta — a munkahelyi problémával, ami az élelmiszer költségeiről épül fel, benne foglaltatik a lakésszükség kielégítése, a ruházatkód és más szükségletek. Mindenkiel meg kell értenie azt, hogy nem szabad senkinek többet fogyasztani, mint amennyi a közönség javára rendelkezésre áll. Az augusztus elejéig terjedő vár hónap nem lesz könnyű számkörű. A következő évben nem kell nekünk majd homályban tapogatóznunk, hanem a számkat idejében ismervé, tervezési gazdálkodással tudunk majd gondoskodni a szükségletekről. Egyes hiányokat pótlányok gyártásával szüntethetjük meg.

Kezdetben a magyar interpellációjára Keresztészter Ferenc belügyminiszter jelentette, hogy a

kormány a belvizek levezetésére négy és félmillió pengő becsült költségre és albirányzattal 23 milliót fejtli.

A vízrendezési kérdéseket a jövőben szervezven oldják meg.

Az értekezletet pártvacsora követte, amelyen Krúdy Ferenc, Laky Dező, víláz Faragó Odón és Beóthy Dező szólahtak fel.

Telesi Pál gróf a nemzet újjaépítés esztendőjének munkatervéről

A földmivvelésügyi miniszter a mezőgazdaság feladatairól

A Magyar Élet Pártja január 23-án este tartotta központi helyiségében, víláz Lukács Béla országos elnök vezetésével az első értekezést, amelyen az elnök üdvözlölte Telesi Pál gróf miniszterelnököt s a nemrég kinevezett földmivvelésügyi minisztert, Banffy Dániel bárót. és Laky Dezőt, az új közeletési minisztert. Meleg szavakkal emlékezett meg az elnök a földmivvelésügyi tárca éléről távozott Telesi Mihály grófról, akit a magyar föld és a föld népének szeretete irányított munkájában.

Az elnök után Banffy Dániel báró földmivvelésügyi miniszter szólt fel. Hangzottatta, hogy a kisebbik élet hosszú ideje alatt megszkóták, hogy árszertartások. Erdélyből mint gazda és birtokos a földnek és az érte való munkának igaz szeretetét és ismeretét hozta. Fontosnak tartja, hogy a megvalósítható gyakorlati lehetőségeket felhasználva és így a korszerű haladás célját szolgáló földmivvelésügyi politika előfeltételeit megteremtésük.

Elsőrendű fontosság a felül-lakosságának keresz házelvű-hez való juttatása.

Tudalában van annak is, hogy a mezőgazdasági szakoktatás kifejlesztése a legelső feladat. Nem kisebb jelentőségű az érvény és belvisek szabályozása, amelyet államosítva, az egész országot átfogó, egységes törvénnyel lehet csak tökéletesen megvalósítani.

Mindent el kell követnünk a termés-fokozására, hogy a magunk ellátásán kívül vállalt kötelességünknek is eleget tésünk.

Égő kérdés a tavaszi vetések díszítése is. A miniszter záró szavaiban az egység és összefogás szükségességét hangsúlyozta.

Telesi Pál gróf miniszterelnök szólaht fel ezután. A nemzeti erényekről elmondta, hogy az erények elcsúszása, amelyben nemcsak számszerűen, de tartalmában is gyarapodott. A megnyugvódott ország újjaépítés első évének kezdete az 1914. év.

A bőveztó után tartalmi, időrendi és módszerebeli tagolással vizsgálta fel a közéleti feladatokat. Már előkészült vagy előkészület alatt álló törvényjavaslatok egész tüzegét sorolta fel s azokat a változ munkaterv alapján három csoportba osztotta: gazdasági, közeletési és kulturális tagozatokra. Mőgöttük a második vonalban az örvékelő feladatok; az államépítés és társadalomépítés teendői.

Foglalkozott a miniszterelnök a közelet, városi, megyei, igazságszol-

gáltatási és közeletelési reformokkal. A megyei, városi képviselőtestületek reformjával s a kérdésekkel kapcsolatban a többi körzettel mondtotta:

— Itt van végül a tanya közeletési kérdése, amely egyike a legeszegettebb és legelhanyagoltabb kérdéseknek. Ez általában az a kérdés, amely a gazdasági kérdésekkel összefügg, s gazdasági és közeletési kérdések itt tökéletesen egymásbafonódnak. Ez az Aföld kérdése.

A tanya nép elhanyagoltsága és a belvisek rettentő károkat okozó hatása tulajdonképpen tökéletesen ugyanaz és ugyanazokra a hibákra vezet-hető vissza.

A felsorolt feladatokhoz járul az országos közeletési pótadó bevezetése, a közelet, vármegyei pótadórészter arányosítása.

Hatezer áldozata van a romániai vérengzésnek

Vihar előtti csend a harctereken

A nagyheteg Románia nehéz és súlyos múltján esett át. Antonescu tábornok román államvezető vérebe fojtotta a vasgárdisták zendülését. A vendosnás nem ment könnyen. A katonaság és a vasgárdisták között az egész vonalon véres harcok folytak. Főleg a román kézen maradt Erdélyben és Moldva egyes vidékein. Különösen erős összeliúzócsok voltak Temesváron és még nagyobb Brászóban, ahol a román csapatok átveregés szabályszert csúsz vintak a felkelőkhel. Szomorú külsőt mutat a román főváros, Bukarest is. Utcaiban mindenütt pusztulás és szörnyű dúlás képe tárul a néző elé. A híradások szerint

a zavargások alatt közel hatezer ember vesztette életét.

Horvá Sima, a vasgárdisták vezére ellen elfogatási parancsot adtak ki. Hőllött azonban megállapítani nem tudják. Egyes hírek szerint az erdélyi részeken bujkál, más feltevés szerint külföldre menekült.

Kétségtelen, hogy a helyzet ura edőszertint a Romániában tartózkodó német csapatok jóindulatú támogatásában részesült Antonescu. A német sajtó is hangot adott már abban az irányban, hogy Antonescu célja merethe Németország törékvé- zének.

A sok remény, amit Antonescu a romániai véres napokról közzétett megrázó beszámolójában felsorol, nemcsak azt a német véleményét igazolja, hanem a fellelegző magyar

közvélemény megnyugvását is. Merl nem lehet róánk nézve sem könnyű, hogy nem vesse a szomszédokba nek, vagy arról értesülünk az államvezető tábornok beszámolójából, hogy ott a katonákat pótállással ellátotték le és meggyújtották. Hogy tizenkét éves fiúk katolgiáltak a géppuskaegyeket. Hogy a felbőszített csapatok gyilkolt, gyújtogtatták és rabolták. Mindezt annál nagyobb megdöbbenéssel halljuk, mert a részszamaradt Erdélyben közel egy millió magyar testvérünk él, akiknek élet- és vagyontörvénye sehoggy sem lehet közömbös ráink néve.

A román államvezető teljesen átalakította kormányát. Tagjain nem polikusok, hanem katonák és szakemberek, mintha átmenet kézzelne a katonai diktatúrához. Antonescu már nyilatkozott is a sajtó képviselői előtt, hogy a román közeletika mindig a tengely mellett áll. A nagy Fährrel és Mussolinivel fog együtt haladni.

A román pályaútvárokat még mindig katonaság őrzi, valamint a közeletketek és postákat is. Az ipartelepek pedig katonai vezetés alatt állanak. Romániát csak az hagyhatja el, aki utveleire eltávozási vízumot kór.

A világhelyzet naggy sádcsendet jellemzi. A harctereken csökkentek, a diplomáciában fokozott tevékenység. A nemzetközi sajtó vezető lapjainak katonai vonatkozású cikkei nagy események közzétételét jelzik. Általános a félfogás, hogy Németország döntő

Nem gazdaságos a sertés- és baromfienyésztés
a birtványon való.
Rákóchegyi bakteriumölő
névelki. Kapható és megrendelhető csak **BEJ. AULITZKY OTTO** Budapest, VII. Dohány-útcán 41. Hsz. 2. F. Ársak: Deményfalai Budapest.
4 6 8 10 15 20
4 80 7 10 9 10 10 80 15 20 20
Tanulmányos prospektus és lap olvasóinak ingyen!

lépésre bírják az egyetlen megmaradt állományt, Anglia ellen, mielőtt az amerikai beavatkozás teljes erővel megvalósulhatna. Azt azonban, hogy ez a támadás hol indul meg, senki sem tudhatja. Közéletelen, hogy Anglia előtti sikert aratni csak a szigetország megvédésével lehet. Ez azonban még annak az óriási méretű hadi-erőnek is a legnagyobb feladata, amelyről könyvtárnyi kötetek írtak már össze, csak egyet nem tudnak róla: a német hadvezetés véleményét. A közéletben talán azt is megismeri a világ a fezevker cselekedetéről. Ma azonban csak találgatásokra szorult.

A világhelyzetnek nem kevésbé bizonyult Francia helyzet sem. A Párizs-kormány óriási nehézségekkel küzd, hogy vállalt közeletésigényeket eleget tegyen s a belső elégedetlenséget levezesse. Franciaországban két óriási áramlat szegedőzik egymáshoz, az angolbarátok, a régi uralkodói háború a németbarátok, Laval és bizalmasai. A két áramlat közötti igazságtalanság maradáni a buzgó a döntést az állásfoglalás ügyében.

Nem kisjelentőségű világpolitikai esemény Maaucóka japán külügyminiszter beszéde sem, amelyben erőlyven utasított vissza minden beavatkozást az ázsiai népek egymáshoz köztü ügyébe. Beszédének világos érteleme az, hogy amit Amerika sértődésére az, hogy amit a maga számára, ugyanazt nem veheti rossz néven, ha a maguk helyzetében mások is alkalmazkazzak. — Ázsia az ázsiaiaké, — mondotta a japán külügyminiszter. A japán tengerészeti miniszter pedig az erőlyviszautasítást azzal toldotta meg, hogy Japán szembeszáll minden fenyegetéssel.

Égyenekor hírek érkeztek arról is, hogy Japán diploáciája a japánlinal ellenszándékok megszüntetésére törekszik. Ez esetben Japán hadseregének Kinában lévő része felszabadíthatna és Maaucóka kijelentése szerint a feleletjárás nagy téreágben eszményi állapothat teremtene. Kelet-Ázsiában nem lenne több elnyomott és elnyomó. Japán magadma minden lehetőségek erkölyi támogatást India népének is, hogy szabadságot kivívhasza.

Metaxas tábornok, görög miniszterelnök január 29-én hajnalban, szívvelhűdés következtében, meghalt.

Utóda Korisász Alexander, a görög Nemzeti Bank kormányzója lett.

A nn. püspöki kar által kifejezően előírt egységos "Szent Vagy. Urann" cünetek is.

Ima- és Énekkönyvek
Magyar Kórusnál, Budapest, XII. Fery Oszkár-utca 55.
A „Vasárnap”-ra hivatókórú 20% engedményt kapnak.

ABAVIT a korszerű higanyos száraz és nedves csávázószer
40 államban kedvelt!
Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkeze
Budapest, V. Alkotmány-utca 20. és vidéki kirendeltségei

